GELİBOLU SAVUNMASI: BİR KARARGÂH ÇALIŞMASI

General George S. Patton

Çeviren: P. Kur. Alb. Dr. Görkem Durak

HARP
SANAT

Gelibolu Savunması: Bir Karargâh Çalışması
General George S. Patton

Harp Sanat©
www.harpsanat.com
harpsanat@matbumedya.com
0850 304 22 03
Yayıncı Sertifika No: 28740
Genel Müdür: Emrah Çelik
İşletme Koordinatörü: Muhammed Yurt
Yayın Yönetmeni: Murat Şerefoğlu
Editör: Göktürk Seyhun
Son Okuma: Mahmut Sakal
Mizanpaj Tasarım: Emir Tali
Kapak Tasarım: Efe Bozkurt

1. Basım, İstanbul, Mayıs 2025
ISBN: 978-625-9708-49-2
Tilki Kitap Matbaa / İstanbul
Matbaa Sertifika No: 48138

Harp Sanat Yayınevi tarafından baskıya hazırlanan eserlerin hukuki sorumluluğu tamamen yazara aittir.

GELİBOLU SAVUNMASI: BİR KARARGÂH ÇALIŞMASI

Çeviren
P. Kur. Alb. Dr. Görkem Durak

General George S. Patton

İÇİNDEKİLER

Harp Sanat Yayınevinin Yayın Esasları 9
ESER HAKKINDA DEĞERLENDİRME 15

BİRİNCİ SAFHA 19
İTİLAF DEVLETLERİ'NİN 19 MART 1915'E KADARKİ FAALİYETLERİ 19
19 MART 1915'E KADAR TÜRKİYE'DE MEYDANA GELEN GELİŞMELER 24
ÇIKARILAN DERSLER 26

İKİNCİ SAFHA 27
TÜRKLERİN KAYNAKLARI 27
İLK TERTİBAT 28
VON SANDERS'İN DURUM TESPİTİ 31
VAZİFE 31
DÜŞMAN HAKKINDAKİ BİLGİLER 32
DÜŞMANIN PLANI 32
KARAR 34
TÜRK MEVZİLENMESİ 34
ULAŞIM VE MUHABERE 35
ÇIKARILAN DERSLER 37

ÜÇÜNCÜ SAFHA 38
25 NİSAN 1915 ÇIKARMASINA GENEL BAKIŞ 38
İNGİLİZ PLANI 38
TÜRKLERİN TEPKİSİ 39
ÇEŞİTLİ KOYLARDAKİ HAREKÂTLARIN DETAYLI ANLATIMI 43
ARIBURNU 43
ARAZİ 43
SAVUNMA 44
BİRLİKLER 44

ÇATIŞMA 45
KUVVET KARŞILAŞTIRMASI 49
ALINAN DERSLER 50
"Y" KOYU 51
ARAZİ 51
SAVUNMA 51
BİRLİKLER 52
TÜRK TARAFI 52
MUHAREBE 52
ALINAN DERSLER 55
"X" KOYU 56
ARAZİ 56
SAVUNMA 57
İNGİLİZ TARAFI 57
TÜRK TARAFI 57
MUHAREBE 58
ALINAN DERSLER 60
"W" KOYU 60
ARAZİ 60
SAVUNMA 61
BİRLİKLER 62
TÜRK TARAFI 62
İNGİLİZ TARAFI 63
MUHAREBE 63
ALINAN DERSLER 68
"V" KOYU 68
ARAZİ 68
SAVUNMA 69
BİRLİKLER 70
İNGİLİZ TARAFI 70
TÜRK TARAFI 70
MUHAREBE 71
ALINAN DERSLER 75
"S" KOYU 75
ARAZİ 75
SAVUNMA 76
BİRLİKLER 76
TÜRK TARAFI 76

İNGİLİZ TARAFI 76
ALINAN DERSLER 77
GENEL 78
KUMKALE 80
ARAZİ 80
SAVUNMA 81
BİRLİKLER 81
TÜRK TARAFI 81
FRANSIZ TARAFI 82
MUHAREBE 82
SUVLA KOYU HAREKÂTI 85
GENEL DURUM 85
İNGİLİZ PLANI 89
ARIBURNU HAREKÂTININ DETAYLARI 89
ARAZİ 89
İNGİLİZLERİN ARIBURNU HAREKÂTI İÇİN
AYRINTILI PLANLARI 90
TÜRK PLANLARI 91
BİRLİKLER 91
İNGİLİZ TARAFI 91
TÜRK TARAFI 92
SAVUNMA 92
KANLISIRT 93
SARIBAYIR TAARRUZU 94
CESARETTEPE TAARRUZU 99
6 VE 7 AĞUSTOS'TAKİ TÜRK TARAFININ HAREKÂTI 99
8 AĞUSTOS 102
9 AĞUSTOS 104
TÜRK TARAFININ 8 VE 9 AĞUSTOS HAREKÂTLARI 106
SUVLA KOYU 108
GENEL DURUM 108
ARAZİ 111
AMFİBİ ÇIKARMA PLANLARI 112
ÇIKARMA TEKNELERİ (BETTLE) 113
AT TEKNELERİ 113
MÜHİMMAT VE ÇANTALAR 114
KIYI LOJİSTİK DESTEK BİRLİĞİ 114
DENİZALTI AĞLARI 114

SU 114
MUHABERE 115
TANIMLAMALAR 115
NASIL İŞLİYORDU? 115
AMA! 115
TÜRK SAVUNMASI VE SAVUNMA BİRLİKLERİ 116
MUHAREBE 117
TÜRK TARAFININ MEVZİLENMESİ 122
TÜRK TARAFININ MANEVRALARININ ÖZETİ 131
7 AĞUSTOS 131
8 AĞUSTOS 132
ALINAN DERSLER 139

GELİBOLU SAVUNMASI 142
EK NO. 1 142
BÖLÜM I 142
GENEL DEĞERLENDİRME 142

BÖLÜM II 143
HAVACILIK 143
İTİLAF DEVLETLERİ'NİN TAKTİKLERİ 144
TÜRK TARAFININ TAKTİKLERİ 145

BÖLÜM III 146
TEKNİK İMKÂNLAR 146

BÖLÜM IV 147
KİMYASAL SAVAŞ 147

BÖLÜM V 148
DENİZALTILAR 148
GELİBOLU SAVUNMASI 148
EK NO. 2 148
TÜRK ORDUSU HAKKINDA NOTLAR 148
KOMUTA KADEMESİ 149
ASKERLER 150
KAYNAKÇA 153

HARP SANAT YAYINEVİNİN YAYIN ESASLARI

Harp Sanat Yayınevi, şanlı Silahlı Kuvvetlerimizde yıllarca görev yapmış olan emekli bir subay tarafından ülkemizdeki askerî tarih çalışmalarına katkı sağlamak için 2021 yılında kurulmuştur. Bilimin ışığını rehber edinen Yayınevimiz, Atatürkçü bir çizgide, bağımsız yayıncılık faaliyetlerinde bulunmayı temel ilke edinmiştir. Yayınevimiz, yayımlayacağı nitelikli eserlerle ülkemizde askerî tarih alanında hissedilen eksikliği gidermeyi amaçlamaktadır.

Bilindiği üzere toplumların tarihi incelendiğinde askerlikle ilgili hususların siyasi, sosyal ve kültürel alanlara doğrudan veya dolaylı etkilerinden söz edildiği görülmektedir. Bu etkilerin tespit ve değerlendirmesinin, günümüze ve hatta geleceğe bakan yönlerinin ortaya konulmasının fert ve devlet ölçeğindeki gelişime önemli katkılar sağlayacağı üzerinde durulmaktadır.

Sosyal bilimlerde askerî konulara ağırlık veren çalışmalar, Birinci Dünya Savaşı sonrasında önem kazanmaya başlamıştır. Zamanla genel tarih araştırmaları içinde kendine özgü bir anlayışa dönüşerek askerî tarih adı altında toplanan bu alandaki çalışmalar, Batı'da XXI. yüzyılda büyük bir hız kazanmışsa da Türkçe literatürde ne yazık ki henüz arzu edilen seviyeye ulaşamamıştır.

Karakter ve kültür kodlarımızda var olan askerliğe ve ona dair çalışmalara ivme kazandırılarak bu alandaki eksikliğin nitelikli

eserlerle giderilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Aksi hâlde bu boşluğun akademik olmayan, ideolojik birtakım amaçlarla, bilgi ve belgeye dayanmayan yorumlarla ve popülist eserlerle doldurulması başka sorunları da beraberinde getirecek, ortak tarih bilincinin oluşumuna zarar verebilecektir.

Yayınevi olarak bu bilinçle, imkânlarımız nispetinde faydalı çalışmalar ortaya koymayı arzu ediyoruz. Bu alandaki akademisyen ve yazarlarla koordineli çalışmalar yürüterek akademik, tarafsız ve güvenilir kaynaklardan oluşan yerli ve yabancı nitelikli eserlerle okuru buluşturmak istiyoruz. Kuramsal kaynaklardan edebî eserlere kadar geniş bir yelpazede yapacağımız yayınlarla, askerliği meslek olarak benimseyenlerin yanında askerî tarihe ilgi duyan herkese hitap eden akademik ve edebî eserler ile başvuru koleksiyonu oluşturmaya çaba sarf edeceğiz.

Tarihin tozlu raflarında unutulmaya yüz tutmuş, sandıklarda kilitli kalan hatıraların, yazma eserlerin, baskısı tükenmiş kitapların; Yükseköğretim kurumlarında büyük emekler verilerek hazırlandıktan sonra atıl kalan değerli çalışmaların gün yüzüne çıkarılması için atacağımız adımlarla, bu türdeki yayınların ve disiplinler arası müşterek akademik çalışmaların artmasında teşvik edici bir rol üstlenmek istiyoruz.

Askerlik mesleğinin ilgi sahası içinde önemli bir yer tutan yönetim, liderlik, strateji ve organizasyon konularıyla yeni modellere ilham verecek çalışmaları okurla buluşturmayı da hedefliyoruz.

Askerî geleneklerin oluşturulması, geliştirilmesi ve sürdürülmesi amacıyla özellikle tarihe mal olmuş komutan ve stratejistlerin düşünce ve tecrübelerinin sonraki nesillere aktarılmasına hizmet edecek biyografi ve hatıratlarının yanında tenkit ve kritiklerini yayınlamayı amaçlıyoruz.

Harp tarihinin konuları dışında kalan ancak yazarı veya işlediği konu itibariyle daha çok sosyal tarihin ve edebiyatın alanına giren eserlerin yayınlanmasının da önemli bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz.

Her safhasını akademik bir titizlikle takip edeceğimiz, editörlük çalışmalarına önem vereceğimiz yayınlarımızda Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzu'nda belirtilen esaslar çerçevesinde hareket edeceğiz.

Faydalı olabilmek niyet ve gayretiyle...

GEORGE S. PATTON'IN KISA BİYOGRAFİSİ

George S. Patton (1885-1945), II. Dünya Savaşı sırasındaki liderliğiyle tanınan, ABD ordusunun önde gelen bir generaliydi. Virginia Askerî Enstitüsü ve West Point mezunu olan Patton, eskrimde üstün başarı göstermiş, "Patton Kılıcı"nı tasarlamış ve 1912 Olimpiyatları'nda modern pentatlon branşında yarışmıştır.

Patton ilk kez Pancho Villa Seferi'nde (1916) muharebeye katılmış ve daha sonra I. Dünya Savaşı sırasında zırhlı birlik komutanlığı yapmıştır. Zırhlı savaş doktrininin geliştirilmesinde kilit rol oynamıştır. II. Dünya Savaşı'nın başlarında, 2. Zırhlı Tümeni yönetmiş ve Torch Harekâtı'nda (Kuzey Afrika) ve Sicilya'nın işgalinde ABD kuvvetlerine komuta etmesiyle ünlenmiştir. Fortitude Harekâtı'nda ve 3. Ordu komutanı olarak Avrupa'nın kurtarılmasında kritik roller üstlenmiştir. Bulge Muharebesi ve Nazi Almanya'sına girilmesi sırasındaki liderliği askerî kariyerini güçlendirmiştir.

Patton'ın savaş sonrası Bavyera askerî valiliği kariyeri, tartışmalı açıklamaları nedeniyle kısa sürmüştür. 15. Orduya komuta etmek üzere yeniden atanmış ancak Aralık 1945'te bir otomobil kazasının ardından ölmüştür. Agresif taktikleri, ilham verici konuşmaları ve cesur kişiliğiyle tanınan Patton, askerî tarihte karmaşık bir figür olmaya devam etmektedir. Hayatı ve kariyeri 1970 yapımı *Patton* filminde ölümsüzleştirilmiştir.

ÇEVİRMENİN KISA BİYOGRAFİSİ

P. Kur. Alb. Dr. Görkem Durak, Hacettepe Üniversitesinden Ekonomi alanında doktora (2024) ve aynı kurumdan Ekonomi alanında yüksek lisans derecesine (2016) sahiptir. Lisans eğitimini Kara Harp Okulunda tamamlamış, Kara Harp Akademisinde Savunma ve Güvenlik Çalışmaları alanında uzmanlaşmış ve kurmay subay olarak mezun olmuştur (2019). İyi derecede İngilizce ve orta düzeyde Fransızca bilmekte olup akademik ilgi alanları kurumsal ekonomi, ekonomik kalkınma, güvenlik ve askerî tarih konularına odaklanmaktadır. Profesyonel uğraşlarının yanı sıra voleybol oynamaktan da keyif almaktadır.

ESER HAKKINDA DEĞERLENDİRME

Gelibolu Muharebesi modern askerî tarihin en çarpıcı cesaret, strateji ve fedakârlık örneklerinden biridir. George S. Patton'ın *Gelibolu Savunması: Bir Karargâh Çalışması*, I. Dünya Savaşı'nın bu kritik bölümüne ilişkin çok kıymetli bir bakış açısı sunarak muharebenin zorluklarını ve alınan dersleri derinlemesine incelemektedir. Okuyuculara yalnızca ayrıntılı bir askerî analiz sunmakla kalmıyor, aynı zamanda harekâtı belirleyen liderlik ve kararlılık üzerine de bir değerlendirme sunuyor.

Gelibolu'nun hikâyesinin merkezinde Türk askerlerinin yılmaz ruhu yer almaktadır. Ezici güçlüklere rağmen, zamanının en iddialı amfibi çıkarmalarından biriyle karşı karşıya kalan bu askerler; eşsiz bir cesaret, sarsılmaz bir kararlılık ve vatanlarını savunmak için boyun eğmez bir bağlılık sergilemişlerdir. Engebeli arazisi ve stratejik önemiyle Gelibolu Yarımadası, cesaret ve azimlerinin kanıtlandığı bir yer olmuştur. Türk kuvvetleri defalarca saldırıları püskürtmüş, büyük zorluklara katlanmış ancak görevlerinde asla tereddüt etmemiştir.

Savaşın merkezinde Türk komutanların sergilediği olağanüstü liderlik de aynı derecede önem arz etmiştir. Bunların arasında bir isim hepsinin üzerinde yükselmektedir: Mustafa Kemal Atatürk. Gelibolu'daki birliklere komuta eden genç bir subay olarak Mustafa Kemal'in öngörüsü, kararlılığı ve kişisel cesareti savaşın gidişatını değiştirmede çok önemli bir rol oynamıştır. Birliklerine ilham

verme, düşmanın hamlelerini önceden tahmin etme ve muharebenin değişken doğasına uyum sağlama becerisi zaferin kazanılmasında etkili olmuştur. Kritik bir anda birliklerine hitaben söylediği "Ben size taarruzu emretmiyorum; ölmeyi emrediyorum!" şeklindeki ölümsüz sözler, liderliğine damgasını vuran kararlılık ve fedakârlığı özetlemektedir. Mustafa Kemal'in Gelibolu'da bıraktığı miras, sadece savaşın gidişatını şekillendirmekle kalmamış, aynı zamanda modern Türkiye'nin kurucusu olarak geleceğinin de temelini atmıştır.

Patton'ın çalışması, Gelibolu Muharebesi'nden çıkarılan ve birçoğu bugün de askerî strateji açısından geçerliliğini koruyan kritik dersleri gün ışığına çıkarmaktadır. Amfibi operasyonların karmaşık yapısını ana hatlarıyla ortaya koyan bu çalışma aynı zamanda titiz planlamanın, kuvvetler arasında kusursuz koordinasyonun ve her komuta seviyesinde kararlı adımların önemini vurgulamaktadır. Patton'ın İngilizlerin operasyonel eksikliklerine yönelik eleştirisi, Türk savunmasının uyum ve dayanıklılığına nazaran aradaki farkı öne çıkarmaktadır.

Gelibolu'dan çıkarılan ve Patton'ın analizinde canlı bir şekilde ortaya konan önemli derslerden biri de liderliğin, savaşın sonucunu belirlemedeki önemidir. İtilaf Devletleri kararsızlık ve hatalı planlara katı bağlılıkla boğuşurken Mustafa Kemal gibi Türk komutanlar stratejik zekâlarını ve kişisel cesaretlerini kullanarak birliklerine ilham vermiş ve inisiyatifi ele geçirmişlerdir. Bu mukayese, liderliğin taktikler ve kaynaklarla olduğu kadar karakter ve vizyonla da ilgili olduğunu güçlü bir şekilde hatırlatmaktadır.

Gelibolu Savunması: Bir Karargâh Çalışması askerî harekâtların teknik bir anlatımından daha fazlasını sunuyor. Okuyucuları savaşın insani boyutları üzerine düşünmeye davet ediyor. Bu bakış

GELİBOLU SAVUNMASI: BİR KARARGÂH ÇALIŞMASI

Dr. Görkem Durak tarafından çevirilen Patton'ın *Gelibolu Savunması: Bir Karargâh Çalışması*, Çanakkale Savaşı'nı Amerikalı bir generalin gözünden, stratejik derinlik ve tarihî sezgiyle aktarıyor.

General George S. Patton, bu çalışmasında yalnızca taktiksel hataları ve başarısızlıkları değil Türk ordusunun olağanüstü direnişini de dikkatle inceliyor. Mustafa Kemal Atatürk'ün liderliğiyle şekillenen savunmanın, savaşın gidişatını nasıl etkilediğini açık bir şekilde vurguluyor.

Patton'ın askerî birikimiyle kaleme aldığı bu metin, yalnızca sahadaki muharebe düzenlerini değil karar alma süreçlerinin ve liderliğin muharebenin seyrine etkisini de ortaya koymaktadır. *Gelibolu Savunması: Bir Karargâh Çalışması*, askerî tarih, strateji ve liderlik ilişkisini inceleyenler için önemli bir birincil kaynak niteliği taşımaktadır.

9 786259 708492

Kitappad Kitaplobi Kitapşeyleri

HARP SANAT